

Nr 51.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1936 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 10 mars 1936 till riksdagen avlämnad proposition, nr 134, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan infört förslag till lag om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter.

I samband med förevarande proposition har utskottet till behandling förehått två i anledning av densamma inom andra kammaren väckta motioner, nämligen nr 650 av herr *Österström m. fl.* samt nr 654 av herrar *Brädefors* och *Hagberg* i Luleå.

Motionen II: 650 utmynnar i den hemställen, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i det genom propositionen framlagda lagförslaget, att punkterna e) och h) i 2 § erhålla viss i motionen angiven lydelse. Redogörelse härför kommer att lämnas vid detaljbehandlingen av nämnda punkter nedan i utskottets utlåtande.

I motionen II: 654 har föreslagits, att 1 § i lagen måtte erhålla följande lydelse:

Har arbetsgivare hos myndighet eller skiljemän framställt yrkande om vräkning av arbetstagare från lägenhet, som äges av eller över vilken arbetsgivaren förfogar, och upplyses att arbetstagaren tillhör organisation, som vid tiden för vräkningsansökans ingivande ligger i avtalsförhandlingar med arbetsgivaren, eller att arbetstagaren deltagit i strejk vid arbetsgivarens företag eller att han är föremål för lockout från arbetsgivarens sida, må sådant yrkande ej få upptagas till prövning. Ej heller må sådan ansökan upptagas till prövning, därest ansökan blivit avgiven tidigare än tre månader, efter det att uppgörelsen blivit träffad i konflikten. Denna lag skall jämväl äga tillämpning, där företagen övergått till ny ägare.

I sammanhang därmed har föreslagits, att 2 och 3 §§ måtte helt utgå ur lagförslaget.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i propositionen framlagda lagförslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Propositionen inledes med redogörelse för gällande lagbestämmelser beträffande rättsförhållandena, då arbetsgivare upplåtit lägenhet till bostad åt arbetare, som är i hans tjänst (sid. 4—6), ävensom för tidigare behandling av frågan om lagstiftning angående skydd för arbetare, åt vilken arbetsgivaren upplåtit lägenhet till bostad, mot vräkning vid arbetskonflikt (sid. 6—9).

Därvid har omnämnts, bland annat, att i enlighet med Kungl. Maj:ts be- myndigande den 6 februari 1931 dåvarande chefen för socialdepartementet, statsrådet Larsson, tillkallat utredningsmän för behandling av spörsmålet om utredning av lantarbetarnas bostadsförhållanden och därmed samman- hängande frågor. Utredningsmännen, som antagit benämningen »Bostads- utredningen för landsbygden», hava utgjorts av ledamöterna av riksdagens andra kammare redaktören Ivar Österström (ordförande), lantbrukarna Abel Andersson i Löbbo och Harald Andersson i Dunker samt hemmansägaren Martin Skoglund i Doverstorp, t. f. byråchefen i socialstyrelsen Bertil Ny- ström ävensom förste provinsialläkaren i Östergötlands län Nils Wranne (den sistnämnde sedan den 2 mars 1931).

Bostadsutredningen har den 15 augusti 1935 till Kungl. Maj:t avlämnat skrivelse med förslag till lag angående skydd mot vräkning vid arbets- konflikter.

I propositionen har återgivits resultatet av en av bostadsutredningen verkställd undersökning angående reglering genom frivilliga överenskom- melser av lönearbetarnas bostadsförmåner (sid. 10—13). Vidare har redo- görelse lämnats för innehållet i bostadsutredningens lagförslag (sid. 13—14). Lagtexten återfinnes såsom *Bilaga B* till propositionen (sid. 63—64).

Över bostadsutredningens förslag ha yttranden avgivits av kommittén angående privatanställda samt av socialstyrelsen, lantbruksstyrelsen, över- ståthållarämbetet, länsstyrelserna — vissa efter hörande av överexekutor och utmätningsman i till länet hörande stad samt av utmätningsmän å landsbygden i länet — styrelsen för föreningen Sveriges landsfiskaler ävensom av telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, svenska arbetsgivareföreningen, styrelsen för svenska lantarbetgivarnes centralför- ening, landsorganisationen, svenska lantarbetareförbundet och de anställdas centralorganisation.

Bostadsutredningens förslag har med ledning av inkomna yttranden över- arbetats inom socialdepartementet.

Under huvudrubriken »Allmän motivering» (sid. 15—29 i propositionen) har å sid. 15—17 återgivits vad bostadsutredningen anfört såsom allmän motivering till sitt förslag.

Förslaget har i princip vunnit tillstyrkan eller lämnats utan erinran av det ojämförligt största antalet myndigheter och sammanslutningar. Redo-

görelse för huvudinnehållet i yttrandena har lämnats å sid. 17—27 i propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har förklarat, att bostadsutredningens förslag enligt hans mening vore ägnat att läggas till grund för lagstiftning i ämnet, ehuru dock ändringar däri i vissa hänseenden enligt hans mening vore erforderliga. Departementschefens anförande på nu ifrågavarande punkt återfinnes å sid. 27—29 i propositionen.

Lagrådet har på anförda skäl ansett sig i första hand böra förorda, att förevarande lagförslag icke borde göras till föremål för proposition i ämnet. Lagrådets utlåtande härutinnan har återgivits å sid. 65—68 i propositionen.

I likhet med bostadsutredningen och departementschefen är utskottet av den uppfattningen, att det ur skilda synpunkter är önskvärt, att åtgärder vidtagas för att förhindra, att vräkning av arbetstagare från lägenhet, som upplåtits åt honom på grund av hans arbetsanställning, tillgripes såsom stridsmedel vid arbetskonflikt. Förefintliga bestämmelser om vräkning erbjuda enligt utskottets mening icke tillfredsställande skydd i detta hänseende. Det kan visserligen göras gällande, att anledning icke föreligger att i princip behandla skyddet för innehavare av arbetarbostad olika, allteftersom arbetskonflikt råder vid arbetsplatsen eller ej. De vid arbetskonflikter uppkommande förhållandena äro emellertid av sådan speciell natur, att utskottet finner särbestämmelser för dessa vara befogade.

Utskottet.

De fall, i vilka vräkningsåtgärder i sammanhang med arbetskonflikter vidtagits i vårt land, hava under senare år utgjort allenast ett ringa antal, och man synes hava skälig anledning antaga, att vidtagandet av sådana åtgärder, även om särskild lagstiftning i ämnet icke komme till stånd, för framtiden skulle förekomma i än mindre utsträckning. Utskottet hyser emellertid den uppfattningen, att intet bör underlätas, som kan vara ägnat att helt utesluta användandet av vräkningsåtgärder såsom stridsmedel i arbetskonflikter. För en sådan inställning talar enligt utskottets mening, bland annat, att vräkningar i samband med arbetskonflikter drabba icke enbart arbetstagaren själv utan även hans familj, att de äro ägnade att skärpa motsättningarna mellan parterna i konflikten samt att de kränka rättsmedvetandet hos vida kretsar av allmänheten.

Under återopande av vad som ovan anförts får utskottet tillstyrka, att en laglig reglering av ifrågavarande förhållanden nu kommer till stånd. Det i förevarande proposition framlagda lagförslaget anser utskottet vara i stort sett väl avvägt, varför utskottet i princip ansluter sig till detsamma.

Den allmänna inställning till förevarande ämne, som bostadsutredningen, departementschefen och utskottet intagit, är enligt utskottets mening icke förenlig med den syn på nu ifrågavarande spørsmål, som kommit till uttryck i det uti motionen II: 654 framlagda förslaget till lagstiftning på området. Utskottet får därför avstyrka sistnämnda förslag.

Detaljerna i den föreslagna lagstiftningen hava i propositionen behandlats under huvudrubriken »Specialmotivering» å sid. 30—60. Redogörelse för bostadsutredningens förslag och för innehållet i de över detsamma avgivna yttrandena har därvid lämnats å sid. 30—50. Departementschefens anförande vid remissen till lagrådet återfinnes därefter å sid. 50—60.

Lagrådets protokoll över verkställd granskning av lagförslaget har intagits å sid. 65—72, varefter departementschefens anförande till statsrådsprotokollet i anledning av lagrådets utlåtande upptagits å sid. 73—76 i propositionen.

Utskottet.

I fråga om detaljerna i föreliggande lagförslag har utskottet icke funnit anledning till erinran i andra avseenden än beträffande de i punkterna e) och h) av 2 § upptagna bestämmelserna.

Med hänsyn härtill finner utskottet icke erforderligt att här till särskild behandling upptaga andra spörsmål än dem, som berörts i nämnda två punkter i 2 §.

Bestämmelserna i 2 § e).

Bostadsutredningen har i 2 § av sitt lagförslag intagit bestämmelser därom, att huvudregeln i 1 § icke skall gälla, bland annat, »om arbetsgivaren visar att lägenheten erfordras till bostad åt annan arbetstagar, med vilken överenskommelse angående arbete vid arbetsgivarens av arbetskonflikten berörda företag träffats för den tid, konflikten varar, eller för viss tid, som ej må understiga tre månader».

Bostadsutredningen, som betecknat nämnda undantag såsom det mest betydelsefulla av de utav utredningen förordade undantagen, har i fråga om detsamma anført:

Undantaget har föränletts därav, att lagstiftaren måste begränsa sig till att söka förhindra, att vräkning ur bostad uteslutande eller huvudsakligen begagnas som stridsmedel i en arbetskonflikt. Med andra ord betyder detta, att vräkning under en arbetskonflikt icke bör få företagas i sådana fall, då arbetsgivaren för sitt företag ej har verkligt behov av bostaden. Visar arbetsgivaren, att dylikt behov förefinnes, bör huvudregeln följaktligen upphöra att gälla. Av väsentlig betydelse är härvid, på vad sätt behovet skall styrkas. Å ena sidan kräves en för myndigheterna relativt lättillämplig regel, å andra sidan måste garantier skapas mot att lagstiftningen genom skenöverenskommelser göres illusorisk. Enligt bostadsutredningens förslag skall arbetsgivaren visa, att lägenheten erfordras till bostad åt annan arbetare, med vilken överenskommelse träffats angående arbete vid arbetsgivarens av konflikten berörda företag för den tid, arbetskonflikten varar, eller för viss tid, som ej må understiga tre månader. Ett arbetsavtal, som ej avser allenast tillfälligt arbete, måste alltså ha ingåtts mellan arbetsgivaren och viss arbetare. Att däremot medgiva vräkning från bostad för att möjliggöra härbärgerande däruti av tillfällig arbetskraft har icke ansetts nödvändigt. Så gott som undantagslöst torde möjligheter finnas att på annat sätt inhysa dylik tillfällig hjälp.

Redogörelse för vad som i *yttrandena* över bostadsutredningens förslag anförts angående förevarande undantag har lämnats å sid. 39—41 i propositionen.

Departementschefen har vid remissen till lagrådet anfört:

I fråga om de undantag, som helt avse förhållandena efter arbetsinställelsen, har bostadsutredningen först upptagit ett undantag för att tillgodose arbetsgivarens behov av bostad för annan arbetskraft. Från några håll — särskilt från arbetsgivar- och arbetarsammanslutningarnas sida — ha uttalats betänkligheter mot en bestämmelse av det innehåll, bostadsutredningen föreslagit. Från arbetsgivarhåll har sålunda påkallats en uppmjukning i den riktning, att arbetsgivaren för att bestämmelsen skulle vara tillämplig blott behövde påvisa ett mera allmänt behov av bostaden för annan arbetskraft. Från arbetarhåll har däremot intagits en motsatt ståndpunkt. Vad härvid särskilt framhållits är, att vräkningsskyddet genom denna undantagsbestämmelse skulle i hög grad förlora i värde och att tillförlitlig garanti saknades mot sådant missbruk av bestämmelsen, som kunde taga sig uttryck i anställandet av ny arbetskraft genom skenöverenskommelser.

Kommittén angående privatanställda har påpekat, att i fall, där en arbetare på grund av ifrågavarande undantagsbestämmelse skulle vara utan skydd mot vräkning, han enligt kommitténs förslag skulle vara berättigad till viss respit för förberedande av flyttning och anskaffande av annan bostad. Tillika har kommittén såsom sin mening uttalat, att för den händelse kommitténs förslag icke i sin helhet skulle upphöjas till lag den berörda delen av förslaget i allt fall borde i en eller annan form göras till föremål för lagstiftning i samband med vad bostadsutredningen föreslagit.

Det läser icke kunna förnekas, att en undantagsbestämmelse av det innehåll, bostadsutredningen föreslagit, i stor utsträckning skulle göra lagens tillämpning illusorisk. Å andra sidan torde — i händelse arbetet är av beskaffenhet att ej kunna inställas under konflikten — fall kunna förekomma, där för arbetsgivaren får anses föreligga ett oundgängligt behov av att under konflikten disponera över lägenheten för annan arbetskraft. Så synes vara förhållandet, där arbetets utförande kräver, att den arbetande innehar lägenheten, såsom i fråga om flertalet portvaktsbostäder. Vidare torde sådant förhållande vara för handen, där lägenheten är avsedd till bostad åt arbetare, som har att utföra arbete, vilket nödvändigtvis kräver arbetarens bosättning å arbetsplatsen eller i dess omedelbara närhet, och annan lägenhet för ändamålet ej står arbetsgivaren till buds. Dylika fall lära kunna inträffa beträffande åt djurskötare upplåtna bostäder. Med hänsyn till det anförda synes mig ifrågavarande undantagsbestämmelse böra begränsas till att omfatta de fall, där lägenheten oundgängligen erfordras för utförande av det arbete, som åvilat arbetaren, eller för beredande av bostad åt den, som utför nämnda arbete, allt under förutsättning att arbetet är av beskaffenhet att ej kunna inställas under konflikten. Vid en dylik begränsning av undantagsbestämmelsens räckvidd torde den fråga, som i förevarande sammanhang väckts av kommittén angående privatanställda, förfalla.

Lagrådet har efter granskning av departementsförslaget anfört:

Åt det under e) upptagna undantaget har givits ett innehåll som väsentligen avviker från motsvarande stadgande i bostadsutredningens förslag. Detta undantag har avseende å en intressemotsättning vars riktiga avvägande är av största praktiska betydelse såsom berörande å ena sidan arbetsgivarens intresse att få förfoga över bostäderna för annan arbetskraft och å andra sidan arbetarens intresse att erhålla en så långt möjligt skyddad rätt till bostaden. Undantaget ger arbetsgivaren rätt att komma i besittning av lägenheten endast då den oundgängligen erfordras för beredande av bostad åt den som har att utföra arbete av beskaffenhet att ej *kunna* inställas under konflikten. Sistnämnda uttryck

är i och för sig synnerligen obestämt; inställandet av arbetet sättes icke i någon som helst relation till den skada som genom inställandet kan tänkas uppkomma. Att döma av föredragande departementschefens motivering åsyftas att stadgandet skall erhålla en mycket snäv tolkning. Under det här avsedda uttrycket synes man sålunda vilja inrymma endast sådant arbete, som plågar betecknas såsom skyddsarbete, detta taget i så inskränkt betydelse, att därunder icke skulle falla t. ex. bärgning av mogen gröda. Bostadsutredningens förslag åter vilar på den uppfattningen, att avhysning må ske, där annan arbetskraft måst anställas och bostaden erfordras för arbetets behöriga uppehållande. Arbetets art tillmätas alltså av bostadsutredningen ingen som helst betydelse. Enligt lagrådets mening måste lagstiftaren, om han vill underlåta att taga parti för den ena eller andra sidan av de i konflikten indragna, ansluta sig till bostadsutredningens grundsyn på frågan. Bostadsutredningen har emellertid till sin bestämmelse i förevarande punkt knutit en bevisregel, avsedd att till arbetarens förmån begränsa bestämmelsens räckvidd, i det att den fordran uppställts att arbetsgivaren skall visa sig hava med annan arbetare träffat arbetsavtal för den tid konflikten varar eller för tid ej understigande tre månader. Mot denna regel hava från organisationerna såväl å arbetsgivar- som arbetarsidan till synes befogade invändningar framställts. Arbetsgivarna hava, uppenbarligen med utgångspunkt från att inga skenavtal skola ifrågakomma, ansett det uppställda villkoret i otillbörlig grad förringa arbetsgivarnas bevismöjligheter. Arbetarna hava å andra sidan invänt, att den arbetsgivaren ålagda bevisskyldigheten knappast utgör någon garanti mot missbruk genom skenavtal. Ingendera av dessa invändningar läser kunna fränkännas betydelse. Allteftersom skenavtal tillgripas eller icke, verkar regeln till nackdel för arbetarna respektive arbetsgivarna. I stället för att lita till en dylik till sina verkningar mer eller mindre nyckfull bevisregel torde man kunna giva uttryck åt bostadsutredningens tanke, nämligen att undantaget skall inträda endast då arbetsgivaren för sitt företag har verkligt behov av bostaden, genom en regel av ungefärligen det innehåll att vråkningsskyddet skall bortfalla om annan arbetare på grund av konflikten måste anställas för arbetets behöriga uppehållande och erforderlig bostad annorstädes än i lägenheten icke utan avsevärd olägenhet kan beredas denne. Det hemställs därför att förevarande stadgande ändras i huvudsaklig överensstämmelse härmed.

I anledning av vad lagrådet anfört har *departementschefen* yttrat:

Jag kan väl icke finna, att en så snäv tolkning av stadgandet i remissförslaget, som lagrådet synes ha förutsatt, är påkallad, men då tydligen olika meningar kunna yppas om stadgandets innebörd, anser jag det av lagrådet berörda uttrycket i stadgandet böra förtydligas därhän, att arbetet skall vara av beskaffenhet att ej *utan synnerlig olägenhet* kunna inställas under konflikten. Jag hemställer alltså om ändring i lagförslaget i överensstämmelse härmed.

I *motionen II: 650* har på anförda skäl hemställts, att riksdagen måtte besluta att 2 § e) skall erhålla följande lydelse:

»e) om lägenheten erfordras till bostad åt annan arbetstagare, med vilken överenskommelse angående arbete vid arbetsgivarens av konflikten berörda företag träffats för den tid, konflikten varar, eller för bestämd tid, ej understigande tre månader.»

Enighet torde — om man bortser från den ståndpunkt, som intagits i motionen II: 654 — råda därom, att undantag från vräkningsskyddet enligt huvudregeln i 1 § bör medgivas i sådana fall, då arbetsgivaren för sitt företag har ett verkligt behov av den i konflikten indragne arbetstagarens bostad. Beträffande spörsmålen huru starkt detta behov skall vara och huru det samma skall styrkas för att undantagsbestämmelsen skall bliva tillämplig råda emellertid, såsom framgår av redogörelsen här ovan i utskottets utlåtande, delade meningar.

I fråga om förstnämnda spörsmål ansluter sig utskottet till den av lagrådet uttalade åsikten att, om man vill underlåta att taga parti för den ena eller den andra sidan av de i konflikten indragna, ett stadgande bör införas i lagen av det innehåll, som bostadsutredningen föreslagit. Ett antagande av det i propositionen framlagda förslaget på denna punkt skulle enligt utskottets mening i hög grad — framför allt vid konflikter inom jordbruket — gynna arbetstagarna på arbetsgivarnas bekostnad.

För att styrka behovet av arbetskraft har av bostadsutredningen och i motionen II: 650 föreslagits en relativt lättillämplig presumtionsregel av det innehåll, att behov skall anses föreligga, om överenskommelse angående arbete vid arbetsgivarens av konflikten berörda företag träffats med annan arbetstagare för den tid, konflikten varar, eller för bestämd tid, ej understigande tre månader. Ehuru en sådan regel icke utesluter varje risk för skenöverenskommelser, anser utskottet emellertid denna risk vara så pass obetydlig, att ett stadgande, som innefattar nämnda regel, bör föredragas framför såväl departementschefens som lagrådets förslag.

Utskottet får därför tillstyrka, att åt punkten e) i 2 § gives den avfattning, som föreslagits i motionen II: 650.

Bestämmelserna i 2 § h).

Bostadsutredningen har vidare föreslagit, att vad i 1 § av dess lagförslag stadgats icke skall gälla, »om arbetstagaren, sedan arbetet inställts i anledning av konflikten, utnyttjar kvarboendet vid arbetsplatsen till sådan handling, att han skäligen icke längre bör tillgodonjuta skydd mot vräkning enligt denna lag».

Såsom exempel på dylik handling har bostadsutredningen nämnt trakasserier av arbetsvilliga, uppenbar vanvård av bostaden och skadegörelse å annan arbetsgivarens egendom.

I fråga om denna undantagsbestämmelse har en av de sakkunniga, herr Andersson i Löbbo, varit av skiljaktig mening. Då stadgandet syntes honom onödigt, olämpligt och skadligt för det syfte, varom fråga vore, borde det samma utgå. De skäl, som reservanten anfört till stöd för sin ståndpunkt, hava återgivits å sid. 42—43 i propositionen.

För innehållet i *yttrandena* över bostadsutredningens förslag, såvitt däri förevarande undantagsbestämmelse behandlats, har redogörelse lämnats å sid. 43—45.

Vid remissen till lagrådet har *departementschefen* anfört, bland annat:

Denna undantagsbestämmelse har visserligen av det övervägande antalet myndigheter och sammanslutningar vunnit tillstyrkan eller lämnats utan anmärkning, men från åtskilliga håll ha — jämväl från dem som ansett sig kunna tillstyrka förslaget i förevarande del — framställts väsentliga erinringar mot bestämmelsen. Sålunda har särskilt från länsstyrelsernas sida framhållits, att icke obetydliga svårigheter kunde vara förknippade med avgörandet om en handling skulle tillmätas i förslaget avsedd verkan eller ej, och till följd härav befarades ojämnheter vid tillämpningen. Dessa erinringar synas mig icke kunna fränkännas betydelse. Härtill kommer, att handlingar, som här kunna komma ifråga — bortsett från sådana, som äro att hänföra till vanvård av lägenheten — torde, om de äro av någon betydelse, kunna föranleda straffansvar. För en arbetare, som begår en dylik handling, bör den därmed förenade straffpåföljden vara tillfyllest. Han bör icke därjämte drabbas av förlust av bostaden. Med hänsyn härtill anser jag, att åt stadgandet bör givas en avfattning, som begränsar dess tillämpning till sådana handlingar efter arbetsinställelsen, som kunna anses innefatta uppenbar vanvård av lägenheten. Av ett stadgande med detta innehåll torde följa, att vräkningsskydd ej må åtnjutas av arbetare, som har hyresavtal angående lägenheten men förverkat sin hyresrätt på den grund, att han efter arbetsinställelsen gjort sig skyldig till uppenbar vanvård av lägenheten. Till undvikande av tvistigheter rörande mindre väsentliga försumligheter av arbetaren i fråga om vården av lägenheten har det synts mig nödigt fordra att vanvården för att kunna tillmätas betydelse skall vara uppenbar.

Enligt det remitterade förslaget skulle förevarande undantagsbestämmelse i enlighet med vad sålunda anförts hava följande lydelse:

»h) om lägenheten efter konfliktens inträde uppenbarligen vanvårdats.»

Lagrådet har anfört:

Att, på sätt i det remitterade förslaget skett, inskränka förevarande undantag till att avse allenast det fall att lägenheten efter konfliktens inträde uppenbarligen vanvårdats kan lagrådet icke finna riktigt. Å andra sidan torde icke kunna förnekas att stadgandet med den obestämda avfattning bostadsutredningen förordat skulle i tillämpningen vålla de exekutiva myndigheterna svårigheter. Bostadsutredningen har såsom exempel på sådan otillbörlig handling av arbetaren som med det av utredningen föreslagna stadgandet avses angivit trakassering av arbetsvilliga, uppenbar vanvård av lägenheten och skadegörelse å annan arbetsgivarens egendom. Det synes lagrådet kunna ifrågasättas om icke, i viss anslutning härtill, stadgandet lämpligen kunde givas det innehåll, att arbetstagaren efter konfliktens inträde genom uppenbar vanvård eller annorledes grovt åsidosatt honom såsom innehavare av lägenheten åvilande förpliktelser eller ock stört ordningen på arbetsplatsen.

I anledning av vad lagrådet anfört har *departementschefen* yttrat:

Mot att utvidga undantagsbestämmelsen till att omfatta alla de fall, arbetaren grovt åsidosatt honom såsom innehavare av lägenheten åvilande förpliktelser, synes mig intet vara att erinra. Däremot kan jag ej finna tillrädligt att biträda den ytterligare utvidgning av bestämmelsen som lagrådet ifrågasatt. Undantag torde därför böra stadgas endast för de fall, arbetaren genom uppenbar vanvård eller annorledes grovt åsidosatt honom såsom innehavare av lägenheten åvilande förpliktelser.

I *motionen II: 650* har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att 2 § h) skall erhålla följande lydelse:

»h) om arbetstagaren efter konfliktens inträde genom uppenbar vanvård eller annorledes grovt åsidosatt honom såsom innehavare av lägenheten åvilande förpliktelser eller ock stört ordningen på arbetsplatsen.»

I propositionen har föreslagits att undantag från tillämpningen av 1 § bör stadgas för det fall, att arbetaren genom uppenbar vanvård eller annorledes grovt åsidosatt honom såsom innehavare av lägenheten åvilande förpliktelser. Det synes emellertid utskottet klart, att även andra fall kunna förekomma, då arbetstagarens uppträdande varit sådant, att han icke bör äga rätt att kvarbo i lägenheten. Bostadsutredningen har i sitt lagförslag givit uttryck åt sistnämnda uppfattning. Det stadgande i sådant hänseende, som föreslagits av bostadsutredningen, synes emellertid, på sätt lagrådet framhållit, vara alltför obestämt. En lämplig formulering har enligt utskottets mening funnits av lagrådet och framförts i *motionen II: 650*. Utskottet tillstyrker på grund härav, att punkten h) erhåller den i nämnda motion föreslagna utformningen.

Utskottet.

Rubrik och övergångsbestämmelser.

I fråga om lagens rubrik samt övergångsbestämmelserna har utskottet intet att erinra.

Utskottet.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med förklarande att det i förevarande proposition framlagda lagförslaget icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte, med bifall till den i *motionen II: 650* gjorda hemställan, för sin del antaga följande.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har arbetsgivare hos domstol, överexekutor eller skiljemän framställt yrkande om vräkning av arbetstagare från lägenhet som upplåtits åt honom på grund av hans arbetsanställning, och upplyses att arbetstagaren deltagit i strejk vid arbetsgivarens företag eller att han är föremål för lockout från arbetsgivarens sida, må yrkandet, ändå att arbetstagaren befinnes skyldig att avflytta från lägenheten, i avbidan på konfliktens avveckling icke bifallas förrän tre månader förflutit från det han i anledning av konflikten upphörde med arbetet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 §.

Vad i 1 § sägs skall ej gälla,

- a) om arbetstagaren är i arbetsgivarens kost;
- b) om arbetsavtalet ingåtts för bestämd tid utan att viss uppsägningstid avtalats eller skall anses avtalad, samt den i arbetsavtalet stadgade tiden gått till ända;
- c) om arbetsavtalet upphört på grund av uppsägning som verkstälts före konflikten och som uppenbarligen icke äger samband med denna;
- d) om arbetstagaren befunnits skyldig att avflytta från lägenheten på grund av dröjsmål med erläggande av hyra som utgår i penningar;
- e) om lägenheten *oundgängligen* erfordras *för utförande av det arbete som åvilat arbetstagaren eller för beredande av bostad åt den som utför nämnda arbete, allt under förutsättning att arbetet är av beskaffenhet att ej utan synnerlig olägenhet kunna inställas under konflikten;*
- e) om lägenheten erfordras *till bostad åt annan arbetstagare, med vilken överenskommelse angående arbete vid arbetsgivarens av konflikten berörda företag träffats för den tid, konflikten varar, eller för bestämd tid, ej understigande tre månader;*
- f) om arbetstagaren, efter det hans rätt att nyttja lägenheten upphört, vägrat avflytta till annan tjänlig och på skäliga villkor upplåten bostad i orten, som beretts honom genom arbetsgivarens försorg;
- g) om arbetstagaren dröjt med erläggande av sådan ersättning som omförmäles i 3 § utöver sju söckendagar efter förfallodagen, och vad sålunda ligger honom till last icke finnes vara av ringa betydelse; eller
- h) om arbetstagaren efter konflikts inträde genom uppenbar vanvård eller annorledes grovt åsidosatt honom såsom innehavare av lägenheten åvilande förpliktelser.
- h) om arbetstagaren efter konflikts inträde genom uppenbar vanvård eller annorledes grovt åsidosatt honom såsom innehavare av lägenheten åvilande förpliktelser *eller ock stört ordningen på arbetsplatsen.*

3 §.

För den tid arbetstagaren nyttjar lägenheten, efter det hans rätt enligt avtal upphört, är han pliktig att till arbetsgivaren utgiva ersättning. Sådan ersättning skall, där förut hyra för lägenheten beräknats helt i penningar, utgå med belopp och å tid som därutinnan kan hava varit bestämd och eljest i efterskott var fjortonde dag med belopp motsvarande hyran för liknande bostäder i orten. Kan utredning om sådan hyra ej vinnas, bestämmes ersättningen i händelse av tvist med ledning av det värde som i orten åsatts bostadsförmån av motsvarande beskaffenhet vid senaste taxering för inkomst eller förmögenhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

B. att motionen II: 654 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 maj 1936.

På andra lagutskottets vägnar:

IVAR ÖSTERSTRÖM.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Frändén, Sigfrid Hansson, Gustaf Tamm, Sam Larsson, Hagman, P. Sandström, Norman* och *Holstenson* *;

från andra kammaren: herrar *Österström, Hage, Wallerius, Johanson* i Halla-gården, *Olovson* i Västerås, *Sandström* i Sollefteå, *Molander* och *Hermansson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Sigfrid Hansson, Hagman, Norman, Hage, Olovson* i Västerås, *Molander* och *Hermansson*, som ansett, att utskottets yttrande bort erhålla följande lydelse:

»Utskottet har funnit starka skäl tala för en lagstiftning till skydd mot vräkning som påtryckningsmedel vid arbetskonflikter och ansluter sig därför till den av departementschefen i propositionen uttalade uppfattningen, att en sådan lagstiftning nu bör komma till stånd. Då lagförslagets utformning ej heller givit anledning till någon erinran, har utskottet funnit sig böra tillstyrka detsamma. Enligt utskottets mening kan en lagstiftning i överensstämmelse med föreliggande förslag förväntas komma att bereda arbetstagare erforderligt skydd för hemmet under pågående arbetskonflikt, utan att arbetsgivarens rätt därför trädes för nära. Utskottet avstyrker därför de i ämnet väckta motionerna.

Under åberopande av vad som sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas;
samt

B. att motionerna II: 650 och II: 654 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»
